

Psykologer som sakkyndige

Psykologers rolle som sakkyndige har vært gjenstand for faglig debatt siden 1973.

TEKST

Redaksjonen

PUBLISERT 2. oktober 2023

Videre lesning

Du finner utvalgte tekster om temaet «Psykologer som sakkyndige» [her](#)

1970-tallet

På 70-tallet er sakkyndighetsfeltet nytt. Vi finner få tekster om sakkyndighet i perioden. Inntrykket fra tekstene som ble publisert, er at det råder en enighet om at det er nødvendig med sakkyndige psykologer.

Det er ikke alle som er villige til å påta seg sakkyndigansvar, og det diskuteres om psykologer har plikt til å uttale seg som sakkyndige, eller rett til å la være ([Backe-Hansen & Breder, 1979](#)).

Fagetisk utvalg gjør oppmerksom på at de mottar mange klager relatert til sakkyndighetsarbeid i barnefordelingsaker. Svært sjelden konkluderer utvalget med at psykologen har gjort feil, men de gjør psykologer oppmerksomme på å være rollebevisste ([Kløve, 1979](#)).

1980-tallet

Målfrid Grude Flekkøy (Foto: Rolf Øhman)

I 1981 får vi verdenshistoriens første barneombud, psykolog Målfrid Grude Flekkøy. Samme år kommer også barneloven.

Vi finner flere tekster relatert til sakkyndighetsarbeid, barnefordeling og omsorg for barn fra dette tiåret. Mange trekker frem at det er behov for godt samarbeid med psykisk helsevern, både i det forebyggende arbeidet og etter barn er tatt under offentlig omsorg.

1990-tallet

Justisdepartementet kommer med retningslinjer for sakkyndig arbeid i 1990. Forum for sakkyndige psykologer blir etablert dette tiåret. Ny barnevernlov kommer i 1992. Psykologforeningens opplæringsprogram for barnefaglig sakkyndige starter i 1998.

I tidsskriftet skrives det om behovet for forskning, det teoretiske grunnlaget for sakkyndighet, bruk av tester, regulering av arbeidet, fagetikk, personlig egnethet m.m. Det er mange diskusjoner med både kritikk og forsvar av den sakkyndige rollen og fagfeltet som sådan.

2000-tallet

Flere poengterer at sakkyndighetsfeltet omfatter mer enn bare barnefeltet, som så langt har preget faget. I 2003 utgis et temanummer om rettspsykologi, med strafferett, vitnepsykologi, voldsrisiko og barn som vitner (se for eksempel Melinder & Magnussen, 2003).

I 2005 setter Barne- og familiedepartementet ned et utvalg, ledet av psykolog Haldor Øvreide, som får i oppgave å kvalitetssikre sakkyndighetsrapporter i barnevernet.

Behovet for å opprette Barnesakkyndig kommisjon (BSK) blir debattert i spaltene.

Vi ser et økende søkelys på den sakkyndige rollen, habilitet, kompetanse, erfaring og hvordan sakkyndig arbeid angår rettssikkerheten.

2010-tallet

Barnesakkyndig kommisjon (BSK) blir opprettet i 2010. Salærforskriften endres i 2017, noe som gir en halvering i satsen for reisetid.

Tekstene etterlyser mer forskning på sakkyndighetsfeltet, mer kunnskap om kulturelle perspektiv oppmerksomheten på etterrettelighet øker.

Det er fokus på rettsprosessene, avhør, konklusjonene som trekkes og den sakkyndiges faglige grunnlag og rolle (Grøndahl, 2014).

I 2017 kommer «Prestesaken». Mange husker saken som en skandale, noen fordi den avdekket et mulig justismord og mangler i sakkyndighetsfeltet, andre fordi tidsskriftet gikk for langt i å kritisere en fagperson.

Les mer om Psykologtidsskriftets dekning av Prestesaken [her](#).

2020-tallet

Rettspsykologi og sakkyndighet har ikke dominert spaltene de siste par årene.

Men det er flere debattinnlegg, blant dem fra Jørgen Sundby og Annika Melinder i 2020. Debatten dreier seg om behovet for kvalitetssikret utdanning av sakkyndige, behovet for tilfredsstillende oppnevninger av sakkyndige, og gangen i klageprosesser til Fagetisk Råd.

Podkastepisode: Dommere uten kappe?

Psykologers rolle som sakkyndige har vært gjenstand for forskning, debatt og kritisk omtale i media. Noen mener psykologer opplyser komplekse saksforhold og fremmer rettsikkerhet. Andre kritiserer det sakkyndige arbeidet for tvilsomt faglig grunnlag og vilkårlige konklusjoner. Har sakkyndige belegg for vurderingene sine eller har de mer makt enn kunnskap? Står de i mot ytre og indre press i beslutningsprosesser? Og kan vi ha tillit til sakkyndig arbeid? Hør mer om dette i episoden om sakkyndige psykologer - «[Dommere uten kappe?](#)»

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 60, nummer 10, 2023, side 650-651

TEKST

Redaksjonen